

SERHI RUDENKO

ANTTI KUROSEN
ESIPUHE

Zelenskyi

VAPAUDEN NÄYTTÄMÖLLÄ

TAMMI

Ukrainankielinen alkuteos *Зеленський без гриму*

© by **Sergii Rudenko**

Agreement via Wiedling Literary Agency

Suomenkielinen laitos

Suomentanut Eero Balk

© Eero Balk ja Tammi 2022

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-04-4729-8

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Antti Kuronen: Esipuhe.....	7
Alkusanat: Zelenskyin poliittinen Oscar.....	19
JAKSO 1 Presidentti Zelenskyin 10 murhayritystä.....	23
JAKSO 2 Matka presidentiksi	27
JAKSO 3 ”Stadion mikä stadion!”	32
JAKSO 4 Zelenskyi ja 42 miljoonaa presidenttiä	36
JAKSO 5 Kansan palvelijan devirtualisaatio.....	40
JAKSO 6 Hullu printteri presidentille.....	45
JAKSO 7 Trumpin virkasyyte	49
JAKSO 8 Varapresidentti Bohdan	53
JAKSO 9 Kosminen vuosi 1978.....	62
JAKSO 10 Korvaamaton Julija Mendel.....	67
JAKSO 11 Katsoa Putinia silmiin ja... ..	71
JAKSO 12 Maallikko potkulaudalla	80
JAKSO 13 Kello Masljakoville.....	85
JAKSO 14 Kummisetä Rodnjanskyi.....	93
JAKSO 15 Jurmalan skandaali	97
JAKSO 16 Kvartal 95:n perhe.....	101
JAKSO 17 Kadyrov-koettelemukset.....	107

JAKSO 18	Eboniittipamput.....	111
JAKSO 19	Zelenskyin sijaisnäyttelijä	115
JAKSO 20	Zelenskyin pahvikenraali.....	122
JAKSO 21	Zelenskyin Šefirit	127
JAKSO 22	Kolomoiskyin veitsi	132
JAKSO 23	Porošenko polvillaan.....	140
JAKSO 24	Kollektiivinen Zelenskyi	152
JAKSO 25	Idoli Syvoh'o.....	157
JAKSO 26	”Kansan palvelijoiden” valheenpaljastin.....	161
JAKSO 27	Kuka teki Zelenskyistä narkomaanin	165
JAKSO 28	Zelenskyinä Jermakin toimistossa.....	170
JAKSO 29	Zelenskyin dream team.....	180
JAKSO 30	Zelenskyin arkkitehti.....	187
JAKSO 31	Maaginen luku 95	194
JAKSO 32	Kuka ennusti Zelenskyin presidenttiyden	198
JAKSO 33	Zelenskyin Gagarin	203
JAKSO 34	Musta peili sankarille	206
JAKSO 35	Zvirobi, Fedyna ja asianomistaja.....	210
JAKSO 36	Wagnergate – tarina, jossa on monta tuntematonta	214
JAKSO 37	Kuinka oligarkki Ah'metov valmisteli Zelenskyin syrjäyttämistä	218
JAKSO 38	Butšan teurastus.....	221
	Jälkisanat: Sodan presidentti.....	229
	Hakemisto	233

ANTTI KURONEN: ESIPUHE

Aamuyöstä 24. helmikuuta 2022 puhelin soi. Ymmärsin heti mistä oli kyse.

”Venäjän hyökkäys on alkanut”, kuului viesti Yleisradion Pasilan toimituksesta. Hotellihuoneessani Kiovan keskustassa luin, kuinka Venäjän ohjukset olivat iskeytyneet kymmeniin kohteisiin eri puolilla Ukrainaa, myös suuren maan kaikkein läntisimpiin osiin.

Kun avasin ikkunan, kuulin etäisiä räjähdyksiä. Olin aamutokkurassa, ja hyökkäyksen laajuus oli ainoa asia, joka edes vähän yllätti. Ymmärsin mitä tuleman pitää.

Venäjän presidentti Vladimir Putin oli ylittänyt kuilun. Nyt millään ei enää olisi väliä hänelle, ainoastaan Ukrainan alistamisella. Venäjän talous, kansainväliset yhteydet, omien kansalaisten hyvinvointi, kaikki oli tästä eteenpäin yhden-tekevää Venäjän hallitsijalle.

Menin ulos tekemään aamun ensimmäisiä suorja lähetyksiä Ylen uutisiin. Etäällä erottuivat Venäjän ohjus- ja ilmaiskut. Jo ensimmäisissä suorissani puhuin Alepposta, Homsista ja muista Syyrian kaupungeista, jotka Venäjä oli tuhonnut yhteistyössä Syyrian ja Iranin kanssa. Mainitsin myös pommitukset Groznyissa Putinin presidenttikauden alusta, vaikka sen olen nähnyt vain kuvista.

Tiesin, mitä on tulossa, koska olin monta kertaa nähnyt läheltä Venäjän sodankäynnin täydellisen piittaamattomuuden siviileistä tai sodan laeista.

Ennen kaikkea puhuin suorissa lähetyksissä Itä-Ukrainan sodasta, joka alkoi keväällä 2014. Kerroin tapahtumista Donetskissa, Slovianskissa, Luhanskissa ja muissa Itä-Ukrainan

pikkukaupungeissa ja kylissä. Siellä olin nähnyt samoja asioita, joita Venäjä parhaillaan tekee paljon suuremmassa mittakaavassa koko Ukrainassa.

Keväällä 2014 luin, kuinka paikallisia ukrainalaisia päättäjiä hävisi pikkupaikkakunnilla, ja kuinka maastosta löytyi ruumiita.

Kesällä 2014 näin, kuinka ihmiset hautasivat omaisiaan takapihoille ja säilöivät ruumiita pihavajoissa kesähelteillä. Näin siviilien silmittömän tulituksen samoilla vanhentuneilla neuvostomallisilla aseilla, joihin Venäjä pääosin turvautuu tässäkin hyökkäyksessä.

Kesällä 2014 lähemmäs kaksi miljoonaa ukrainalaista pakeni sotaa. Valtaosa suuntasi länteen, Kiovaan, Dniproon, lukuisiin pikkukaupunkeihin, joita Ukraina edelleen kontrolloi. Traagisesti monet pakenivat myös Mariupoliin, jossa sota tavoitti heidät uudestaan vuonna 2022.

Ukrainassa eli noin puolitoista miljoonaa maansisäistä pakolaista, kun Venäjän suurhyökkäys alkoi helmikuun lopussa 2022. Nämä ihmiset eivät kahdeksaan vuoteen olleet voineet palata koteihinsa Venäjän Itä-Ukrainassa ylläpitämän sodan takia. Ukrainalaisille Venäjän hyökkäyssota alkoi tuolloin, keväällä 2014.

Myös minulle.

Kun 24. helmikuuta aamu muuttui aamupäiväksi, Kiovan keskusta hiljeni. Ihmisiä jonotti pankkiautomaateille, apteekkeihin ja harvoin auki oleviin kauppoihin. Ulosmenoväylät täyttyivät autoista, muutoin kaupunki oli autio. Räjähdyksen kumina jatkui taustalla, ja myös ilmahälytykset alkoivat. Hävittäjä pyyhälsi matalalta ylitseni ja etsin suojaa porraskäytävästä. Räjähdystä ei tullut. Se oli Ukrainan kone.

Hotellissani valmistauduttiin Venäjän täysimittaiseen hyökkäykseen. Parkkihalliin vietiin ruokaa, ensiaputarvikkeita ja generaattori. Turvallisuudesta vastaava virkailija kertoi suunnitelmasta ja kuinka selviäisimme kaikesta yhdessä.

Sitten tulimme vaikeimman skenaarion äärelle, joka silloin tuntui hyvin todelliselta: Mitä tehdä, jos Venäjän sotilaat tunkeutuvat Kiovaan ja hotelliimme?

”Emme voi muuta kuin päästää heidät sisään ja selittää, että olemme aseettomia toimittajia ja hotellivirkailijoita. En ole aiemmin ollut tällaisessa tilanteessa, mutta selviämme kyllä”, hotellin toimitusjohtaja sanoi.

Jo seuraavana aamupäivänä Kiovan keskustaan tunkeutui Venäjän erikoisjoukkojen sotilaita. Heitä oli vain vähän, mutta Kiovan saarto tuntui kohtalokkaalta.

Juuri tässä hämmentävässä, pelonsekaisessa tilanteessa Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi nousi esiin. Yhtäkkiä kuin tyhjästä ilmaantui videoita, joissa Zelenskyi kävelee Kiovan keskustan hallintokortteleissa. Zelenskyi kertoi, että hän oli kieltäytynyt ulkovaltojen tarjoamasta evakuoinnista. Hän ei tarvinnut pakoreittiä, hän ja Ukrainan kansa tarvitsivat aseita, joilla puolustautua Venäjän provosoimatonta hyökkäystä vastaan.

Tämän teon vaikutusta ei voi aliarvioida. Zelenskyin uhmakkuus oli inspiraatio koko kansalle. Selviämme tästä. Yhdessä. Ukraina ei ole kaatumassa tai häviämässä mihinkään. Tiedämme mitä tehdä.

Juuri tämä hetki nosti Zelenskyin kaikkien ukrainalaisien johtajaksi, ja teki hänestä tunnetun maailmalla. Zelenskyi näytti, ettei Venäjän voitto ole itsestäänselvyys. Nyt Ukrainan puolustustaistelu vasta alkaisi. Tämä uhmakas

hetki ei tullut tyhjästä. Ukrainan kansa oli kulkenut pitkän tien tähän pisteeseen.

Saman pitkän tien oli omalla tavallaan kulkenut myös Volodymyr Zelenskyi, venäjänkielinen ukrainalainen maan sisäosista. Oikeustieteiden opiskelija, joka valitsi viihdealan ja nauratti kansaa muun muassa Moskovan näyttämöillä.

Monet kysyvät minulta, mistä Venäjän hyökkäyssodassa oikein on kyse. Koko asia tuntuu niin käsittämättömältä. Vastaus on yksinkertainen. Sodassa on kyse Ukrainan kansan kamppailusta irtautua Venäjän ikeen alta. Juuret ulottuvat syvälle historiaan.

Monille ukrainalaisille kamppailua on käyty kolmesataa vuotta, toisille matka alkoi kahdeksan vuotta sitten Maidanin mielenosoituksissa, Ihmisarvovallankumouksessa. Osa on herännyt vastustamaan Venäjän sortoa vuonna 2022. Kamppailu on siis jatkunut vuosisatoja, mutta Putinin aikana se on kulminoitunut.

Putinin Venäjä ajattelee kuin siirtomaavalta. Niin ajatteli myös Tsaarin Venäjä ja Neuvostoliitto. Ukraina kuului heille, Moskovalle. Kuten myös Moldova, Georgia, Baltian maat...

Putin on tämän ajattelun tuote. Ukrainasta ja sen palauttamisesta Venäjän vallan alle on muodostunut hänelle pakkomielle. Tämän pakkomielteen äärimmäisin muoto on Kremlin luoma Z-kultti, sodan ihannointi.

Helmikuussa 2022 muutama päivä ennen Venäjän suurhyökkäystä Putin puhui televisiossa Venäjän kansalle. Viimeistään silloin maailma ymmärsi, että hyökkäys on alkamassa. Ruutuun ilmestyi katkeroitunut mies raivon vallassa. Ei se kyyninen, mutta hillitty yksinvaltiainen, johon olimme tottuneet. Venäjän hallitsijan mielestä kaikki oli epäreilua.

Suurin vääryys oli se, että Neuvostoliitto aikoinaan hajosi osiin ja valta sen myötä karkasi Moskovan käsistä.

Yli kahdenkymmenen vuoden ajan Putinin strategia oli ollut selvä. Entisten neuvostotasavaltojen ei ole tarvinnut olla virallisesti osa Venäjää. On riittänyt, että valtionpäämiehet ovat olleet Venäjän nöyriä palvelijoita, tai vähintään myötämielisiä liittolaisia.

Esimerkiksi Viro onnistui karistamaan Neuvostoliiton haamun muutamassa vuodessa 1990-luvun alussa, kun maa itsenäistyi uudestaan. Ukrainassa sama prosessi on kestänyt vuosikymmeniä.

Virossa neuvostojohtajat savustettiin nopeasti ulos. Monissa muissa neuvostotasavalloissa neuvostojohtajat vaihtoivat vain nimikylttiä ja jatkoivat vallankäyttöä entiseen tapaan uudessa valtiossa uuden ideologian alla.

Ukrainassa on ollut kansannousuja Venäjän korruptoituneita marionetti johtajia vastaan. Vuonna 2004 kansa tuli kaduille Oranssissa vallankumouksessa, kun Viktor Janukovyč voitti presidentinvaalit vilpillä. Ennen sitä Venäjä alisti Ukrainaa Neuvostoliitossa, ja sitä ennen Tsaarin Venäjällä.

Holodomorin kaltaiset traumat yhdistävät ukrainalaisia. Holodomor oli Stalinin ajan Neuvostoliiton aiheuttama nälänhätä, jossa miljoonia ukrainalaisia kuoli yhdessä maailman viljavimmissa paikoissa.

Nyt ukrainalaiset kokevat olevansa keskellä ratkaisevaa kamppailua. He eivät ikinä ole olleet lähempänä Venäjstä irtautumista. Jos sodassa käy huonosti, on lopputulos päinvas-tainen. Siksi koko yhteiskunta osallistuu puolustustaisteluun.

Taival kohti Venäjän hyökkäystä 24. helmikuuta alkoi Kiovan Itsenäisyydenaukiolla, Maidanilla, loppuvuodesta 2013.

Oma kosketukseni Ukrainaan alkoi myös sieltä, Maidanin kansannousun keskeltä. Raportoin tapahtumista pariin otteeseen alkuvuodesta 2014.

Itsenäisyysdenaukio oli oma maailmansa. Uhmaten kylmää talvea tuhannet mielenosoittajat leiriytyivät sinne. Viereisen kukkulan laella seisoivat Stalinin ajan arkkitehtuurin helmi, Hotelli Ukraina. Yövyin aina siellä, koska hotellihuoneesta näki Itsenäisyysdenaukiolla roihuavat nuotiot, miljoonakaupungin keskelle muodostuneen mikrouniversumin.

Mielenosoittajat asuivat aukiolla teltoissa ja lähistön vallatuissa hallintorakennuksissa. Aamusta iltaan kaupunkilaiset toivat makkaraleipiä mielenosoittajille. He toivat vaatteita ja perustivat kansalaisjärjestöjä, esimerkiksi korruptiota ja disinfomaatiota paljastavia uutissivustoja.

Venäjämielinen, korruptoitunut presidentti Viktor Janukovyč oli noussut presidentiksi vuonna 2010. Vaaleissa häntä avusti muun muassa Donald Trumpin läheinen avustaja Paul Manafort.

Viikkojen kuluessa Janukovyčšin erikoispoliisin Berkutin ja mielenosoittajien väliset yhteenotot kovenivat. Mielenosoittajia kuoli väkivaltaisissa yhteenotoissa.

Loppuvaiheessa Itsenäisyysdenaukio oli kuin vastarintaliikkeen linnoitus. Siellä valmistettiin polttopulloja ja kerättiin katukiviä, joilla hyökättiin poliisia vastaan. Ihmisillä oli rakennustyömailta tuotuja muovikypäriä ja vanerista tai metallista valmistettuja kilpiä. Ja ilotulitteita räjähteli kaikkialla.

Tuntui siltä kuin koko aukio olisi ollut sankan savun peittämä. Autonrenkaita poltettiin barrikadeilla poliisin erikoisjoukkojen pysäyttämiseksi. Tähän tilanteeseen saavuin yhdelle matkoistani helmikuun lopussa 2014.

Kaupungin ulkopuolella poliisien tarkastuspisteillä kaupunkiin pyrkivät mielenosoittajat pysäytettiin. Heitä saapui Kiovaan maan kaikista kolkista.

Tilanne kärjistyi, ja aamulla 20. helmikuuta tilanne räjähti. Seisoin aamiaisen jälkeen Hotelli Ukrainan rappusilla. Räjähdyksiä kuului, kuten aina. Mutta nämä eivät olleet ilitulitteita. Nyt ammuttiin oikeasti, kovat piipussa. Hain suojaa hotellilta, jota poliisi tulitti.

Mielenosoittajat olivat hetkeä aiemmin murtautuneet ulos Itsenäisyydenaukiolta. Ihmisiä rynni ylös Institutskatua kohti presidentin hallintorakennusta. Aivan hotellin vieressä, silmiäni edessä näin, kuinka poliisit ampuivat mielenosoittajia. Näin yhden poliisin makaavan maassa tarkkuuskiväärin kanssa. Kylmästi hän ampui kohti vanerilevyillä suojautuvia mielenosoittajia.

Ei kulunut minuuttiakaan, kun mielenosoittajat kantoivat ensimmäisen vakavasti haavoittuneen mielenosoittajan hotellin suuren sisääntuloaulaan. Ja haavoittuneita tuotiin saman tien lisää. Osa mielenosoittajista oli kuollut jo hotelliin tuotaessa. Toiset olivat vakavasti haavoittuneita.

Aulassa näin lattialla verisen muovikypärän. Valkoisessa kypärässä oli punainen risti ja luodinreikä. Poliisit olivat ampuneet lääkintämiestä päähän. Mielenosoittajat eivät uskaltaneet lähettää mielenosoittajia sairaalaan. Siellä heidät pidätettäisiin. Vain kaikkein pahiten haavoittuneet vietiin sairaaloihin.

Hetkessä hotellin aulasta muodostui kenttäsairaala. Hotellihuoneista tuotiin lakanoita ja sänkyjä. Vapaaehtoiset lääkärit toivat lääkkeitä. Iltapäivällä aulassa makasi lukuisia haavoittuneita. Läheiseen huoneeseen oli kannettu kuolleita.

Sinä aamupäivänä presidentti Janukovytsin poliisit ampuivat kuoliaaksi ainakin viisikymmentä ihmistä Maidanilla. Syntyi yksi Ukrainan vahvimmista myyteistä Taivaallisesta sadasta. Viranomaiset tappoivat noin sata mielenosoittajaa Maidanin mielenosoituksissa. Hotelli Ukrainan viereinen kadunpätkä nimettiin myöhemmin Taivaallisen sadan kujaksi.

Pian tämän jälkeen presidentti Janukovyts pakeni yön pimennossa isäntiensä luokse Venäjälle. Hän ymmärsi, etteivät mielenosoittajat antaisi periksi. Heidän tahtonsa irtaantua Venäjän ikeestä oli vain vahvistunut.

Mielenosoitukset alkoivat loppuvuodesta 2013, kun presidentti Janukovyts katkaisi Ukrainan EU-lähentymisen. Siinä vaiheessa liikettä kutsuttiin Euromaidaniksi. Pian mielenosoitusten missio laajeni. Siitä tuli kansannousu, jossa vaadittiin loppua korruptiolle ja Venäjän kähminnälle Ukrainan politiikassa. Kansannousua alettiin kutsua ihmisarvovallankumoukseksi.

Maidanilla monet ukrainalaiset puhuivat minulle talvisodasta, kun kuulivat että olen suomalainen. ”Tämä on meidän talvisotamme”, he sanoivat. ”Te onnistuitte puolustautumaan Neuvostoliittoa vastaan, vaikka kansanne on pieni. Me joudumme tekemään saman. Venäjä ei päästä meitä ilman sotaa, siitä olemme varmoja”, he sanoivat minulle.

Alkuvuodesta 2014 ajatus tuntui etäiseltä. Mutta pian ymmärsin mistä he puhuivat. Maidanin kansannousun jälkeen Venäjä valtasi Krimin ja ryhtyi lietsomaan sotaa Itä-Ukrainaan. Ymmärsin, ettei Venäjä päästäisi Ukrainaa menemään ilman sotaa.

Maidanilla ja sen jälkimainingeissa muodostui paljon tämän päivän kansalaisyhteiskunnasta. Myös ukrainalaisten

kansallistunne vahvistui. Esimerkiksi itsenäisyyspäivästä tuli tärkeä. Mielenosoituksia oli koko maassa, vaikka kaikki eivät tukeneet Maidania. Oli syviä jakolinjoja.

Keväällä 2014 presidentiksi valittiin demokraattisissa vaaleissa Ukrainan valtaeliittiin kuuluva Petro Porošenko, pitkän linjan poliitikko ja suurliikemies, oligarkki, joka omisti muun muassa televisiokanavan. Porosenko oli vahvasti tukenut Maidanin kansannousua. Venäjämielisten puolueiden kannatus jäi vaaleissa vähäiseksi, ja ne jäivät marginaaliin seuraavina vuosina.

Venäjän kannatus rapisi nopeasti Krimin valtauksen ja Itä-Ukrainan sodan myötä. Syksyyn 2014 mennessä Putin oli hävinnyt ukrainalaisten sydämet.

Porošenko oli vahvasti isänmaallinen ja onnistui varsin hyvin kansainvälisellä areenalla esiintymistaidoillaan ja hyvällä englannin kielellään puolustamaan Ukrainan asiaa. Kotimaassa suosio väheni talouden rämpiessä muun muassa Itä-Ukrainan sodan seurauksena.

Porošenkon ja Zelenskyin vaalikampanja oli sävyltään ikävä. Porošenko vihjaili Zelenskyin olevan venäjämielinen ja tärkeän oligarkin, Ihor Kolomoiskyin, sätkynukke. Zelenskyi sen sijaan jatkoi Porošenkon vainoamista vielä vaalivoiton jälkeenkin.

Miesten välinen kiista muistutti vanhasta Ukrainasta, jossa asioiden sijaan henkilöt kiistelivät. Silti Porošenko onnitteli heti vaali-iltana Zelenskyä voitosta. Vallanvaihto oli sujuva. Osoitus Ukrainan demokratiasta sekini.

Vaikka Venäjä kävi Ukrainan vastaista hybridisotaa Itä-Ukrainassa, jatkoi Eurooppa yhteistyötä Venäjän kanssa lähes kahdeksan vuoden ajan. Saksa oli päättänyt toteuttaa Nordstream 2 -kaasuputkihankkeen, vaikka se tiesi, että

hanke oli turvallisuuspoliittinen ja taloudellinen katastrofi Ukrainalle.

Ukraina on aina ollut tärkeä kaasun kauttakulkumaa Venäjältä EU-markkinoille. Kaasu on ollut painostuskeino Ukrainalle Venäjää kohtaan. Nordstream 2 -putken myötä kaasun toimitukset Ukrainan kautta olisi voitu lopettaa. Yhdysvallat asetti kaasuputkelle pakotteita, mutta Saksan johdolla hankkeen toteuttamista jatkettiin määrätietoisesti. Saksan, Ranskan, Ukrainan ja Venäjän vuosina 2014 ja 2015 tekemät Minskin sopimukset mahdollistivat sen sijaan Venäjälle Itä-Ukrainan hybridisodan jatkamista.

Vaalikampanjassaan Zelenskyi lupasi neuvotella Venäjän kanssa ja lopettaa sodan. Ukrainassa pelättiin, että hän olisi liian myötäilevä Venäjälle, jopa venäjämielinen. Edeltäjänsä Porošenko oli määrätietoisesti puolustanut Ukrainan itsemääräämisoikeutta, kulttuuria ja kieltä. Zelenskyin ukrainan taidot eivät olleet täydelliset.

Presidenttikauden alussa Zelenskyi oli ehkä naiivi Venäjän suhteen, mutta hän ymmärsi nopeasti, että Putinin kanssa kompromissien tekeminen ei onnistuisi. Putinille kelpaisi vain koko Ukrainan alistaminen.

Putin halusi Minskin sopimusten varjolla tehdä Venäjän Itä-Ukrainassa miehittämistä alueista – eli Kremlin narratiivissa niin kutsutuista kansantasavalloista – Troijan hevosia Ukrainaan. Venäjä halusi vahvan autonomian näille de facto miehittämilleen alueille. Autonomian perusteella alueilla olisi veto-oikeus tärkeisiin Ukrainaan liittyviin kysymyksiin, kuten EU- ja Nato-jäsenyyksiin.

Paineet olivat kovat monesta suunnasta, mutta Zelenskyi ei taipunut Venäjän tahtoon Minskin sopimusten ja Itä-Ukrainan sodan suhteen.

Zelenskyi joutui myös muihin uskomattoman vaikeisiin tilanteisiin heti presidenttikautensa alussa, mutta piti pintansa hämmästyttävän hyvin. Vaikea tilanne oli esimerkiksi se, kun USA:n presidentti Donald Trump uhkasi leikata aseellista tukea, ellei Ukraina aloittaisi virallista tutkimusta Joe Bidenin pojan toiminnasta Ukrainassa. Zelenskyi kieltäytyi, koska ei ollut mitään perusteita aloittaa tutkimusta. Hunter Bidenia ei epäilty väärinkäytöksistä Ukrainassa. Trump halusi ilmeisesti vain luoda poliittisen kriisin haastajalleen Joe Bidenille. Trump asetettiin tapahtumien seurauksena valtakunnanoikeuteen, jossa häntä ei tuomittu.

Myös se tosiasia, että Trump avoimesti ihanoi presidentti Putinia, oli varmasti painajaismaista Zelenskyille. Yhdysvallat on ollut Ukrainan tärkein tukija Itä-Ukrainan sodassa ja nyt Venäjän suurhyökkäyksessä.

Tässä kirjassa kerrotaan vaikeista tilanteista, joihin Zelenskyin politiikan ulkopuolelta tuleva porukka joutui. Poliitikasta vitsejä kirjoittanut ryhmä joutui kertaheitolla maailmanpolitiikan ytimeen.

Tästä kirjasta ilmenee myös, miten ei-poliittisen taustan omaava Zelenskyi on nimittänyt pääosin läheisiä ystäviä hallintoon. Tämä ei tietysti olisi mahdollista tai suotavaa Suomessa. Tilannetta selittää presidentin erittäin vahva asema Ukrainassa, poliittisen kulttuurin kehittymättömyys, mutta myös Zelenskyin kokemattomuus politiikassa.

Tätä kirjoittaessani sotaa on käyty sata päivää. Ukraina on presidentti Zelenskyin johdolla onnistunut työntämään venäläiset pois Pohjois-Ukrainasta, ja siten turvannut pääkaupunki Kiovan. Venäjä jatkaa armotonta tykistötulitustaan Itä-Ukrainassa. Päämääränä on Donetskin ja Luhanskin hallinnollisten alueiden valtaaminen kokonaisuudessaan.

Venäjän eteneminen on ollut erittäin hidasta, vaikka Venäjällä on ylivoima kalustossa ja miehistössä.

Ukrainalla on vahvuuksia, joita Venäjältä puuttuu. Maa taistelee itsenäisyydestään ja sillä on liittolaisia. Ukrainan puolustus vahvistunee, kun kansainvälistä aseapua tulee maahan koko ajan lisää. Venäjän on sen sijaan vaikea korvata menetettyä kalustoa.

Tämän kirjan ilmestyessä Ukraina on ehkä onnistunut valtaamaan takaisin Venäjän miehittämiä alueita tai sitten ei. Alueiden vapauttaminen on ukrainalaisten tahto, koska miehitys ei ole vaihtoehto heille.

Zelenskyi on näyttänyt maailmalle, mitä Venäjän miehitys oli Kiovan laitamalla Butšassa ja Irpinissä. Ukrainan mukaan samoja asioita tapahtuu kaikilla tässä sodassa miehityillä alueilla. Myös Suomen pääministeri Sanna Marin katsoi järkyttyneenä miehitysjoukkojen jättämiä jälkiä vieraillessaan Ukrainassa.

Ukraina haluaa vallata takaisin Venäjän miehittämät alueet myös estääkseen Venäjän hyökkäykset tulevaisuudessa. Putin ei ikinä anna periksi, sen historia on opettanut. Hän ylläpiti Itä-Ukrainan sotaa kahdeksan vuotta. Kun tavoitteita ei saavutettu, laajensi hän hyökkäyksen koko Ukrainaan.

Ukrainalaiset ovat varmoja siitä, että parin vuoden päästä tulee uusi hyökkäys, jos sovitaan pikaisesta tulitauosta, jossa Venäjälle jää laajoja alueita, esimerkiksi Herson lähellä Odessaa. Näistä syistä Zelenskyi ja ukrainalaiset haluavat työntää vihollisen pois maaperältään ja voittaa sodan.

Zelenskyin ehkä tärkein panos tässä sodassa on ollut näiden asioiden esiintuominen kansainvälisellä areenalla. Hän on puhunut suoraan maailman johtajille. Hän ei ole nöyristellyt tai kaunistellut totuutta.

Venäjän narratiivi hyökkäyksestä perustuu valheeseen natsista ja Ukrainan venäjänkielisten pelastamisesta vainolta ja kansanmurhalta. Zelenskyi on sen sijaan koko ajan voinut puhua totta suurista asioista: Venäjä on provosoimatta hyökännyt Ukrainaan ja tekee siellä järkyttäviä sotarikoksia.

Zelenskyi on uskaltanut kritisoida tärkeitä liittolaisia, kuten Saksaa, toimettomuudesta aseavussa. Aseellista apua hän on perustellut kahdella syyllä. Ensinnäkin Ukraina puolustaa koko demokraattista Eurooppaa ja estää sodan laajenemisen. Toinen perustelu on se, että Ukraina luopui ydinaseistaan länsimaiden turvatakuita vastaan vuonna 1994 Budapestissa. Zelenskyi viestittää, että nyt on turvatakuiden lunastamisen aika.

Hän on ollut ennakkoluuloton ja rohkea kansainvälisellä areenalla. Kun Saksan liittopresidentti Frank-Walter Steinmeier halusi vieraillla Kiovassa, Zelenskyi ilmoitti, ettei hän ole tervetullut. Ukrainan mukaan Steinmeier on vuosikymmeniä vehkeillyt Venäjän kanssa, esimerkiksi kaasuputki Nordstream 2:n yhteydessä.

Mikäli Ukraina onnistuu voittamaan sodan, poistamaan Venäjän joukot suurimmasta osasta Ukrainaa, alkaa uusi aika. Ukraina haluaa EU:hun ja Natoon. Tämä on sekä maan johdon että kansan tahto. EU-jäsenyys on Ukrainalle tärkein väylä kohti uudistuspolitiikan jatkumista, vakautta ja irtautumista Venäjän ikeestä. Ukrainassa osa valtion instituutioista on kehittymättömiä, esimerkiksi puoluejärjestelmä. Vaalien alla muodostuu uusia puolueita, jotka yleensä kietoutuvat jonkun henkilön ympärille, kuten Zelenskyin tai Porošenkon.

Puoluejärjestelmässä ei ole jatkuvuutta, mikä on ongelma. Poliitikassa on pitkälti kyse henkilöistä, kuten tästäkin kirjasta selviää.

Volodymyr Zelenskyin uskomaton tarina.

Elämäkerta Ukrainan presidentti Zelenskyista kertoo, kuinka kaikkien tuntemasta näyttelijästä kasvoi maansa vapautta puolustava Ukrainan kansan henkinen johtaja. Kuka Volodymyr Zelenskyi oikeastaan on? Hänestä on kerrottu mediassa samoja tarinoita yhä uudelleen, mutta ne eivät selitä, kuka hän on, mistä hän tulee, miten hän oppi poliittiset taitonsa. **SERHI RUDENKO** kuvaa tässä kirjassaan ihmisen naamioiden takana.

Kansan palvelijasta vapaan maailman esimerkilliseksi johtajaksi noussut Volodymyr Zelenskyi on Ukrainan sodan aikana tehnyt vaikutuksen avoimuudellaan ja rohkeudellaan. Hän ei ole paennut eikä piiloutunut, vaan on kohottanut ukrainalaisten taistelutahtoa puolustamalla kaunopuheisesti kansakuntansa oikeuksia ja rakentamalla liittoumaa valtionpäämiehistä, jotka ovat valmiita auttamaan Ukrainaa.

Toimittaja, ulkomaankirjeenvaihtaja **ANTTI KUROSEN** esipuhe taustoittaa Ukrainan nykytilaa.

9 789520 447298